

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2008

Hofors kommun

April 2009

Robert Heed

Åke Andersson

Rolf Hammar

Certifierad kommunal revisor

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Inledning	5
2.1	Bakgrund	5
2.2	Revisionsfråga och metod	5
3	Granskningsresultat.....	7
3.1	Förvaltningsberättelse.....	7
3.1.1	Översikt över utvecklingen av verksamheten.....	7
3.1.2	Investeringsredovisning	9
3.1.3	Driftredovisning.....	9
3.1.4	Balanskrav	10
3.1.5	God ekonomisk hushållning	11
3.2	Resultaträkning.....	12
3.3	Balansräkning	13
3.4	Kassaflödesanalys.....	15
3.5	Sammanställd redovisning.....	16
3.6	Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper.....	17
3.7	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag	18

1 Sammanfattning

Vi bedömer att årsredovisningen i all väsentlighet redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed.

Kommunens ekonomiska läge

Kommunen har under 2008 haft problem med att uppnå en ekonomi i balans. Resultatet för 2008 uppgår till -4,0 Mkr (+1,6 Mkr) och det justerade resultatet i förhållande till balanskravet är -3,2 Mkr, vilket måste återställas under de närmaste tre åren (2009-2011).

I årets resultat ingår bland annat realisationsvinst om 15,5 Mkr som uppkommit vid försäljning av aktier i Hofors Energi AB samt en kostnad om 13,1 Mkr för att täcka kostnader hos Hoforshus AB med anledning av rivning av bostäder.

Verksamheterna redovisar ett underskott mot budget på -10,2 Mkr. Kommunstyrelsen samt samtliga nämnder visar underskott. Störst underskott mot budget redovisar kommunstyrelsen om -15,5 Mkr.

Socialnämnden redovisar ett underskott om -3,9 Mkr mot budget, där det största underskottet redovisas inom individ- och familjeomsorgen. Barn- och utbildningsnämnden redovisar ett underskott om -3,1 Mkr där förskoleverksamheten samt grundskolan redovisar störst underskott.

Kommunens soliditet uppgår till 63% (63%). Soliditeten inklusive den pensionsskuld som redovisas under ansvarförbindelser uppgår till -2% (-3%).

Årets investeringar uppgår till 8,7 Mkr (30,9 Mkr). Likviditeten har ökat under året med 6,3 Mkr från 34,8 Mkr till 41,1 Mkr. Ingen nyupplåning har skett för att finansiera gjorda investeringar.

Verksamhetens nettokostnader har ökat med 8,2% (2,5%) exklusive jämförelsestörande poster medan skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med 3,6% (3,3%).

Det övergripande målet för ekonomi om att nämnderna ska hålla sin budget har inte uppnåtts för vare sig 2007 eller 2008, då samtliga nämnder överskridit sin budget. Detta tillsammans med den höga nettokostnadsökningen, den fortsatta befolkningsminskningen, samt den ansträngda allmänekonomiska situationen gör att vi ser oroande på det ekonomiska läget. Det är viktigt att kommunen, förutom beslutad skattehöjning för 2009, arbetar aktivt med att minska sina kostnader.

Uppföljning av mål fastställda för att uppnå en god ekonomisk hushållning

Det har fastställts två finansiella mål, varav det ena är att resultatet ska uppgå till minst 1 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Detta mål har inte uppnåtts för 2008 eftersom årets resultat är ett underskott om -4,0 Mkr.

När det gäller måloppfyllelsen för de fem verksamhetsmålen görs bedömningen att två av målen är uppfyllda, ett är delvis uppfyllt och resterande två inte är uppfyllda.

Nämndernas och kommunstyrelsens verksamhetsberättelser

I förvaltningsberättelsen finns en samlad avstämning mot de övergripande målen där det i år även redovisas en kort samlad bedömning av verksamheternas måloppfyllelse. Sedan innehåller respektive nämnds verksamhetsbeskrivning en uppföljning av de specifika målen. Där finns även kommentarer om de åtgärder som nämnden vidtagit under året för att försöka justera resultatet när det funnits prognoser om underskott.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Den kommunala redovisningslagen (KRL) gäller fr o m 1998 och reglerar externredovisningen. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering. Kommunstyrelsen ansvarar enligt kommunallagen för årsredovisningen.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2 Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl a till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift är syftet med granskningen av årsredovisningen att bedöma om den är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och i enlighet med normgivning, främst från Rådet för kommunal redovisning. Granskningen som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv skall besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande.

Med rättvisande räkenskaper avses fullständighet, riktighet, existens, tillhörighet, periodisering, värdering, äganderätt och förpliktelser samt innehåll och presentation.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Öhrlings

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Granskningen har utförts enligt god revisionsred. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

3 Granskningsresultat

I de fall kommunens redovisningsprinciper avviker från god redovisningssed har i vissa fall upplysning om detta och skälen för avvikelserna lämnats under rubriken Redovisningsprinciper (krav enligt KRL 1:3).

Granskningsresultatet från vår avstämning redovisas under avsnitt 3:6.

3.1 Förvaltningsberättelse

I KRL kap 4 framgår det att kommunen skall upprätta en förvaltningsberättelse. Förvaltningsberättelsen skall innehålla:

- en översikt över utvecklingen av kommunens verksamhet (KRL 4:1)
- särskilda upplysningar om de anställdas sjukfrånvaro (KRL 4:1 a)
- samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet (KRL 4:2)
- en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten (KRL 4:3)
- en redovisning av hur det negativa resultatet skall regleras (KRL 4:4)
- en utvärdering av mål för god ekonomisk hushållning (KRL 4:5)
- sådana upplysningar som avses i KRL 4:1 skall också omfatta sådan kommunal verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer (KRL 8:1).

3.1.1 Översikt över utvecklingen av verksamheten

Vi har granskat att förvaltningsberättelsen lämnar tillräckliga uppgifter om:

- obligatorisk information i enlighet med KRL och RKR:s rekommendationer
- sådana förhållanden, som inte skall redovisas i balansräkning eller resultaträkning, men som är viktiga för bedömning av ekonomin
- händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut
- förväntad utveckling
- väsentliga personalförhållanden, bl a den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaron
- annat av betydelse för styrning och uppföljning.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i all väsentlighet överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild. I förvaltningsberättelsen återfinns en ekonomisk översikt där årets resultat och förklaringar till detta redovisas. Det återfinns även ett avsnitt kring pensionsåtaganden där de totala åtagandena redovisas. Detta avsnitt skulle kunna kompletteras med bedömningar kring hur framtida pensionskostnader ska hanteras.

Under rubriken ”Ekonomiska nyckeltal” beskrivs och visas finansiella nyckeltal vilket även ger en bra möjlighet att göra en jämförelse över tiden.

Händelser av väsentlig betydelse

Av förvaltningsberättelsen framgår väsentliga händelser som inträffat under räkenskapsåret. Vidare anges att inga väsentliga händelser har inträffat efter årsskiftet.

Förväntad utveckling

I avsnittet förväntad utveckling beskrivs vilka faktorer som kan komma att påverka kommunens ekonomi framöver. I denna återfinns även en känslighetsanalys. Vidare återfinns även i nämndernas verksamhetsberättelser ett avsnitt om framtiden.

Väsentliga personalförhållanden

I årets personalredovisning har ett antal uppgifter tagits bort i jämförelse med föregående år, som till exempel åldersfördelning samt jämställdhet.

I redovisningen återfinns den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro, som redovisas i enlighet med KRL 4:1 a, dvs frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten

I förvaltningsberättelsen återfinns en redogörelse för de mål som fullmäktige har satt upp avseende god ekonomisk hushållning. I redogörelsen återfinns även en avstämning av måluppfyllelse för övriga övergripande mål.

I årsredovisning görs i år ett separat miljöbokslut, där en utförlig redogörelse görs av olika områden, som till exempel luft, mark och vatten.

3.1.2 Investeringsredovisning

Vi har granskat att:

- investeringsredovisningen visar kommunens totala investeringsverksamhet
- investeringsredovisningen är uppställd enligt god redovisningssed
- beloppen i investeringsredovisningen överensstämmer med årets bokföring
- posterna i investeringsredovisningen är överförda till balansräkningen och kassaflödesanalysen
- jämförelse med tidigare år görs
- avvikelser i förhållande till budget och investeringskalkyler har analyserats och kommenterats.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Årets investeringar uppgår till 8,7 Mkr (30,9 Mkr) att jämföra med budgeterade investeringar om 20,6 Mkr (37,1 Mkr). Kortfattade kommenterar kring investeringarna återfinns i förvaltningsberättelsen. Där framgår att de större investeringarna under året har varit förnyelse av VA-ledningar 2,5 Mkr, Hammardammen 2,3 Mkr samt datautrustning 1,6 Mkr.

I respektive verksamhetsberättelse återfinns en mer detaljerad redogörelse, där sammanställningen möjliggör att, per projekt, jämföra planerade investeringar enligt budget med genomförda investeringar. Avvikelsen mot planerade investeringar återfinns till stor del inom VA-verksamheten (ca 7 Mkr).

I likhet med tidigare år kan redovisningen, för att förstärka informationsvärdet, kompletteras med information kring de projekt som sträcker sig över flera år i form av det totala utfallet under åren samt total budget. Även en bedömning av beräknad kvarstående kostnad kan göras.

3.1.3 Driftredovisning

Vi har granskat att:

- budgeterade och redovisade kostnader och intäkter redovisas i sammanfattning
- redovisade intäkter och kostnader överförs riktigt från den systematiska bokföringen
- samma periodiseringsprinciper gäller för både budget och redovisning
- jämförelse med tidigare år görs
- driftredovisningen är analyserad i förhållande till ekonomi och fastställda mål.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget och att det finns en koppling till resultaträkningen.

Driftredovisningen redovisar både brutto- och nettokostnader. En jämförelse görs med föregående års bokslutssiffror samt med årets budget där även avvikelser visas.

Verksamheterna redovisar ett underskott mot budget på -10,2 Mkr. Kommunstyrelsen samt samtliga nämnder visar underskott.

Störst underskott mot budget redovisar kommunstyrelsen om -15,5 Mkr. Om man från kommunstyrelsens resultat räknar bort kostnaderna för rivning av bostäder 13,1 Mkr samt omstruktureringskostnader med anledning av bildandet av Hofors Vatten AB om 3,2 Mkr, redovisas ett överskott mot budget om 0,8 Mkr.

Socialnämnden redovisar ett underskott om -3,9 Mkr (-3,8 Mkr) mot budget, där det största underskottet redovisas inom individ- och familjeomsorgen om -6,2 Mkr. De största enskilda posterna är hänförliga till flyktingverksamheten, placeringskostnader för unga samt försörjningsstöd.

Barn- och utbildningsnämnden redovisar ett underskott om -3,1 Mkr (-2,0 Mkr) där förskoleverksamheten samt grundskolan redovisar störst underskott.

Redovisningen kan med fördel kompletteras med kommentarer till finansförvaltningen.

Utfallet för respektive nämnd/styrelse har kommenterats under respektive verksamhetsberättelse.

3.1.4 Balanskrav

Vi har granskat:

- kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts
- om det i förvaltningsberättelsen lämnas upplysning om hur tidigare års negativa resultat har reglerats

Bedömning och iakttagelser

I enlighet med reglerna kring balanskravet, ska tidigare års eventuellt negativa resultat regleras och återställas under de närmast följande tre åren. Av årsredovisningen framgår att det inte finns några kvarstående underskott att återställa.

I förvaltningsberättelsen återfinns en utredning av det balanskravsmässiga resultatet, det vill säga de justeringar som görs av årets resultat enligt resultaträkningen. Enligt reglerna ska justering göras för samtliga realisationsvinster samt eventuella justeringar av poster

utifrån synnerliga skäl. Synnerliga skäl kan vara större omstruktureringskostnader samt orealiserade förluster på värdepapper.

Enligt utredningen uppgår årets resultat enligt balanskravet till -3,2 Mkr. Detta motsvarar årets resultat justerat med realisationsvinster samt synnerliga skäl. Synnerliga skäl består av rivningskostnader, bestående av täckning av Hoforshus AB:s kostnader för nedskrivning av fastigheter samt återställande av mark efter rivning, om totalt 13,1 Mkr. Utöver detta undantas omstruktureringskostnader för VA (taxefinansierad verksamhet).

Vi bedömer i likhet med kommunens egen bedömning att underskottet enligt balanskravet uppgår till -3,2 Mkr, vilket måste återställas under de närmaste tre åren (2009-2011).

3.1.5 God ekonomisk hushållning

Vi har granskat:

- Måluppfyllelsen för fullmäktiges verksamhetsmål som är av betydelse god ekonomisk hushållning
- Måluppfyllelsen för fullmäktiges finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Fullmäktige har i Budget 2008 fastställt ett antal finansiella respektive verksamhetsmål med avseende på god ekonomisk hushållning för 2008. Målen är formulerade i form av inriktningsmål och effektmål. I förvaltningsberättelsen görs en redovisning av utfallet för respektive mål:

Finansiella effektmål:

- Årets resultat skall uppgå till minst 1 % av skatteintäkter och generella statsbidrag, dvs 5 Mkr
- Investeringar för den skattefinansierade verksamheten skall inte finansieras med externa lån

Målet kring årets resultat uppnås inte för året eftersom ett underskott redovisas om -4,0 Mkr, varav den skattefinansierade verksamheten redovisar ett underskott om -0,8 Mkr och VA-verksamheten ett underskott om -3,2 Mkr.

Målet med att finansiera investeringar för den skattefinansierade verksamheten med egna medel, har uppnått under året. Investeringsvolymer under året har dock varit låga.

Verksamhetsmål (effektmål):

1. Meritvärdet läsåret 2007/2008 skall vara högre än läsåret 2005/2006

2. Att slutbetyget skall öka jämfört med läsåret 2005/2006
3. Att ingen sanktionsavgift skall uppkomma pga att en plats inte har kunnat erbjudas
4. Det genomsnittliga antalet hushåll med ekonomiskt bistånd skall minska jämfört med bokslut 2006
5. Placeringskostnaden skall minska jämfört med 2006

I budgeten för 2008 redovisas samma mål som föregående år, där jämförelse ska ske mot samma år som i bokslut 2007. För att öka värdet av dessa bör målen förnyas och omprövas varje år. Om man mäter förbättringar mellan åren, kan med fördel en jämförelse göras med föregående år istället för en tidpunkt som ligger längre tillbaka i tiden.

I årsredovisningen har dock jämförelse för vissa mål gjorts mot annat mätår än som angivits i budgeten.

När det gäller måluppfyllelsen för verksamhetsmålen görs bedömningen att två av effekt-målen uppnås (mål 3 och 4), ett av målen delvis uppnås (mål 2) och två inte uppnås (mål 1 och 5).

I förvaltningsberättelsen finns även en samlad avstämning mot de övergripande målen, för ekonomi, personal samt utveckling. Respektive nämnds verksamhetsbeskrivning innehåller sedan en uppföljning av de specifika målen (se avsnitt 3.7).

3.2 Resultaträkning

Resultaträkningen skall redovisa samtliga intäkter och kostnader och hur det egna kapitalet har förändrats under året (KRL 5:1).

Vi har granskat att:

- resultaträkningen är uppställd enligt KRL
- resultaträkningen i allt väsentligt redovisar årets samtliga externa intäkter och kostnader
- noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster samt möjliggör avstämning mot balanskravet
- resultaträkningens innehåll är rätt periodiserat.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild över årets resultat, att resultaträkningen är uppställd i enlighet med KRL och att noter finns i tillräcklig omfattning.

Utifrån stickprov bedömer vi att intäkter och kostnader i allt väsentligt är periodiserade så att redovisningen ger en rättvisande bild av resultatet. De avvikelser som noterats anges nedan under rubriken balansräkning.

Nedanstående redovisas resultaträkningens delposter (Mkr):

	Utfall 2008	Budget 2008	Utfall 2007
Verksamheternas nettokostnader	-468,9	-458,7	-444,6
Skatteintäkter och generella statsbidrag	454,9	458,9	439,1
Finansiellt netto	10,0	5,9	7,1
Årets resultat	-4,0	6,1	1,6

Årets resultat uppgår till -4,0 Mkr. Resultatet för 2007 uppgick till 1,6 Mkr, vilket gör att resultatutfallet för 2008 är en försämring med 5,6 Mkr jämfört med föregående år. Det redovisade resultatet understiger den beslutade budgeten med 10,1 Mkr.

Den negativa budgetavvikelsen kan framförallt förklaras av:

- Verksamhetens nettokostnader överstiger de budgeterade med 10,2 Mkr och i jämförelse med år 2007 har nettokostnaderna ökat med 24,3 Mkr. Exklusive jämförelsestörande poster har nettokostnaderna ökat med 8,2%.
- Skatteintäkter och generella statsbidrag understiger budgeten med 4,0 Mkr. Ökningen i jämförelse med 2007 är 15,8 Mkr, vilket motsvarar en ökning med 3,6 %.
- I resultatet ingår realisationsvinst om 15,5 Mkr som uppkommit vid försäljning av aktier i Hofors Energi AB.
- I resultatet ingår även en kostnad om 13,1 Mkr för att bland annat täcka kostnader hos Hoforshus AB med anledning av rivning av bostäder.
- I samband med bildandet av Hofors Vatten AB har årets resultat belastat med 3,2 Mkr för bland annat omställningskostnader samt kostnader för överföring av VA-kollektivets tidigare års redovisade överskott.

3.3 Balansräkning

Balansräkningen skall i sammandrag redovisa kommunens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda pantor och ansvarsförbindelser skall tas upp inom linjen. (KRL 5:2)

Vi har granskat att:

- balansräkningen är uppställd enligt KRL
- noter finns i tillräcklig omfattning
- upptagna tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör kommunen och är fullständigt redovisade och rätt periodiserade
- tillgångar, avsättningar och skulder har värderats enligt principerna i KRL
- föregående års utgående balanser har överförts rätt som årets ingående balanser
- specifikationer till utgående balanser finns i tillräcklig omfattning
- årets resultat överensstämmer med resultaträkningen.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar i stort tillräckliga noter. I huvudsak finns bilagor/specifikationer i tillräcklig omfattning.

Tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar och är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL, förutom några avvikelser som har noterats.

Efter genomförd granskning kan följande synpunkter och kommentarer nämnas:

Tillgångar:

Det är positivt att **noterna** kring anläggningstillgångarna har utvecklats i årets redovisning. Enligt RKR:s rekommendation nr 11 ska för varje slag av materiell anläggningstillgång bland annat upplysningar lämnas om tillgångarnas anskaffningsvärde, ackumulerade avskrivningar, årets investeringar samt årets avskrivningar. Vi ser gärna att redovisningen utvecklas ytterligare till kommande år.

Enligt god redovisningssed ska **avskrivningar påbörjas** månaden efter att anläggningen tagits i bruk. Kommunen anger i redovisningsprinciperna att man avviker från detta och skriver av investeringar under innevarande år med ett halvt års avskrivning i slutet av året. Avvikelse kan förekomma eftersom större investeringar hanteras individuellt.

Osäkra kundfordringar bygger på en individuell bedömning av fakturor förfallna till betalning. En dokumenterad princip kring hanteringen bör dock fastställas.

Avstämning av uppbokade **statsbidragsfordringar** görs månatligen. Dock saknas en rutin för att regelbundet kontrollera att utestående krav på bidrag erhålls och resultatavräknas. Rutiner saknas för redovisning av bidragsfordringar utifrån upparbetade kostnader i projekt som löper över årsskifte.

Kommunen har ett **koncernkonto** tillsammans med koncernföretagen. Kommunen bör, som ansvarig för kontot, redovisa hela koncernens saldo under "Kassa och bank". Övriga koncernföretags andelar av koncernkontot bör kommunen redovisa som fordringar/skulder till respektive koncernföretag. I årets bokslut redovisas endast kommunens andel av koncernkontot.

Skulder:

När kommunens renhållningsverksamhet övergick till Gästrike återvinnare, sluttäcktes även kommunens soptipp. Kommunen beräknade under 2006 att det skulle uppkomma ytterligare kostnader för provtagning m m och gjorde därför en **avsättning** om 540 tkr för att täcka framtida kostnader. Några kostnader har inte uppstått under året. Under 2009 planerar man att utnyttja en del av dessa medel. En ny bedömning av kvarstående kostnader bör sedan göras.

Bland **inkomstförskotten** återfinns bidrag från bostadsdelegationen 1 138 tkr (1 251 tkr). Hela det resterande beloppet var tänkt att användas under 2003. Mot staten återstår åtagandet för återställning av de områden där rivning skett. Det finns ett antal planerade åtgärder, där en bedömning av kvarstående kostnader har uppskattats. En avräkning bör ske mot uppbokade medel.

En genomgång har gjorts under året kring poster som varit oförändrade under flera år. En utveckling av **projektredovisningen** bör ske, så att en uppföljning görs löpande kring vilka projekt som är avslutade och ska slutredovisas.

3.4 Kassaflödesanalys

I kassaflödesanalysen skall kommunens finansiering och investeringar under räkenskapsåret redovisas (KRL 7:1).

Vi har granskat att:

- kassaflödesanalysen uppfyller kraven enligt KRL
- noter finns i tillräcklig omfattning
- kassaflödesanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar och att kassaflödesanalys har upprättats i enlighet med gällande rekommendation.

Vi bedömer att överensstämmelse finns med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen, men att kassaflödesanalysen till kommande år bör kompletteras med noter.

3.5 Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningens syfte är att ge en helhetsbild av kommunens ekonomiska åtaganden oberoende av i vilken juridisk form verksamheten bedrivs. (Rådets rekommendation)

Den sammanställda redovisningen skall innehålla en resultaträkning och en balansräkning som utgör en sammanställning av kommunens och de juridiska personernas resultat- och balansräkning. (KRL 8:2)

Det är god redovisningssed att inkludera en kassaflödesanalys. (Rådets rekommendation)

Vi har granskat att:

- den sammanställda redovisningen är uppställd enligt KRL och även innehåller en kassaflödesanalys
- noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer till resultat- och balansräkningsposter. Det innebär delposterna i noterna ska vara rensade från interna poster (upplysning om interna poster ska därför inte anges).
- den sammanställda redovisningen omfattar samtliga kommunens företag
- konsolideringen omfattar de företag i vilka kommunen har ett betydande inflytande
- proportionell konsolideringsmetod och förvärvsmetod tillämpas vid konsolideringen
- beloppen överensstämmer mellan den sammanställda redovisningen och de ingående företagens redovisningar
- interna poster har eliminerats i allt väsentligt även i notapparaten.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden samt att den i huvudsak följer kraven i KRL och rekommendationen från Rådet för kommunal redovisning.

Vi bedömer vidare att konsolideringen omfattar de företag i vilka kommunen har ett betydande inflytande och beskrivits på ett korrekt sätt.

Under 2008 bildades Gästrike Vatten AB av de ingående kommunerna, Hofors, Gävle, Ockelbo samt Älvkarleby. För respektive kommun bildades även ett dotterbolag dit kommunens VA-anläggningar avyttrades (Hofors Vatten AB). I årets sammanställda redovisning återfinns Hofors Vatten AB utifrån att kommunen har ett betydande inflytande via avtal.

Det finns utförliga kommentarerna till den sammanställda redovisningen där det lämnas uppgifter om de bolag som ingår i redovisningen, som i år även inkluderar resultatet för respektive bolag. I sammanställningen saknas dock uppgifter om Hofors Vatten AB. I

förvaltningsberättelsen återfinns även en kort redogörelse för kommunkoncernen samt kort om verksamhet som bedrivs i annan organisationsform.

Kassaflödesanalysen kan med fördel kompletteras med noter till kommande år.

Redovisningsprinciperna kan kompletteras med en beskrivning av olikheter av principer mellan enheterna och vilka effekter dessa medför.

3.6 Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper

... Om avvikelser görs från vad som följer av allmänna råd eller rekommendationer från normgivande organ på det kommunala området, skall upplysning om detta och om skälen för avvikelsen lämnas i en not. (KRL 1:3)

... Resultaträkningen, balansräkningen och kassaflödesanalysen får kompletteras med upplysningar i noter. I så fall skall hänvisning göras vid de poster i resultaträkningen, balansräkningen till vilka upplysningarna hänförs sig. (KRL 3:2)

... Om principerna för värdering, klassificering eller indelningen i poster eller delposter ändrats, skall posterna för det närmast föregående räkenskapsåret räknas om ... Om det finns särskilda skäl och är förenligt med god redovisningssed, behöver omräkning eller ändring inte göras. Skälen för detta ska anges i not. (KRL 5:6)

Principerna för värdering av tillgångar, avsättningar och skulder skall anges.

Utöver KRL:s krav ställer RKR:s rekommendationer krav på tilläggsupplysningar. Flera rekommendationer hänvisar till Redovisningsrådet för publika företags rekommendationer, vilka oftast har omfattande krav på tilläggsupplysningar.

I årets årsredovisning har avsnittet kring redovisningsprinciper samt noterna utvecklats på ett positivt sätt. Vidare har årsredovisning kompletterats med viss information som ska anges i enlighet med gällande krav. Vi bedömer dock att årsredovisningen kan utvecklas ytterligare avseende information om tillämpade redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar.

Kommunen avviker från god redovisningssed vad avser **värderingsfrågor** enligt följande:

- KRL:s kap 6 § 4: Avskrivning av anläggningstillgångar. Avvikelsen anges bland redovisningsprinciperna.

Bland annat i rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning anges vilka krav som ställs på tilläggsinformation i årsredovisningen. I de fall kommunens redovisningsprinciper avviker från god redovisningssed ska upplysning om detta och skälen för avvikelsen framgå av årsredovisningen (krav enligt KRL 1:3).

I årets granskning vill vi, utöver vad som angivits under respektive rubrik, uppmärksamma följande:

- RKR:s rekommendation nummer 2.1: I not ska anges kompletterande information om antalet visstidsförordnanden och särskilda villkor som avviker från vad som är normalt.
- RKR:s rekommendation nr 10.1: För varje avsättning skall bland annat lämnas information om värdet vid periodens början, avsättningar under perioden, belopp som tagits i anspråk samt eventuellt återförda belopp. Vidare skall upplysningar lämnas kring bland annat avsättningens karaktär och förväntad tidpunkt för utflöde.
- RKR:s rekommendation nummer 13.1: Upplysningar kring finansiella- respektive operationella leasingavtal ska lämnas. Information om avvikelsen framgår av redovisningsprinciperna.

3.7 Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag, samt att fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Vi har övergripande granskat att:

- redovisningarna är utformade i enlighet med kommunens anvisningar
- redovisningarna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag inkl graden av måluppfyllelse
- det sker en analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och vilka genomförda åtgärder som gjorts

Bedömning och iakttagelser

Redovisningarna är utformade i enlighet med kommunens anvisningar

Nämnderna följer en enhetlig indelning enligt anvisningarna.

Redovisningarna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag inkl graden av måluppfyllelse

I nämndernas redovisning sker en avstämning av måluppfyllelsen i förhållande till de mål som bestämdes för budgeten 2008. Detta gör att det finns information om både hur det gått ekonomiskt och hur verksamheten levt upp till förväntade mål. Respektive nämnd redovisar också ett antal verksamhetsmål för de fyra – fem senaste åren

Vår bedömning är att nämndernas redovisning ger en rättvisande bild i förhållande till uppdraget. För några av effektmålen anges att de är svåra att stämma av. Dessa mål behöver ses över och eventuellt bytas ut.

Det sker en analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och vilka genomförda åtgärder som gjorts

Alla nämnder redovisar orsaker till sina budgetavvikelser. I år finns även kommentarer om de åtgärder som vidtagits under året för att försöka justera resultatet när det funnits prognoser om underskott. Vi bedömer detta som en positiv utveckling.